
Jelita – Mózg – Jelita

Zasoby psychologiczne a jakość

życia pacjentów z chorobami

przewodu pokarmowego

Dissertationes Laudatissimae
Universitas Gedanensis

Agata Rudnik

Jelita – Mózg – Jelita

Zasoby psychologiczne a jakość

życia pacjentów z chorobami

przewodu pokarmowego

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2019

Recenzje
prof. dr hab. Nina Ogińska-Bulik
dr hab. Małgorzata A. Basińska, prof. UKW

Redakcja wydawnicza
Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Zarychta
www.karolined.com

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Gdańskiego
w ramach konkursu na wyróżniające się prace doktorskie
oraz z działalności statutowej Wydziału Nauk Społecznych
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-773-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49; fax 58 551 05 32

Spis treści

Wstęp	13
Rozdział 1	
Medyczne aspekty przewlekłych chorób przewodu pokarmowego na przykładzie zaburzeń czynnościowych oraz nieswoistych zapalnych chorób jelit	17
1.1. Ogólna charakterystyka zaburzeń czynnościowych układu pokarmowego	17
1.1.1. Zespół jelita drażliwego	20
1.2. Ogólna charakterystyka nieswoistych zapalnych chorób jelit	27
1.2.1. Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	33
1.2.2. Choroba Leśniowskiego-Crohna	36
1.3. Przewlekłe choroby układu pokarmowego jako globalny problem zdrowotny	41
1.3.1. Światowa Organizacja Gastroenterologiczna (WGO)	43
1.4. Zespół jelita drażliwego, wrzodziejące zapalenie jelita grubego i choroba Leśniowskiego-Crohna jako zaburzenia psychosomatyczne	48
Podsumowanie	53
Rozdział 2	
Zasoby psychospołeczne i ich rola w zmaganiu się z chorobą przewlekłą ..	55
2.1. Choroba przewlekła jako sytuacja stresowa	55
2.1.1. Doświadczanie choroby przewlekłej i bólu	57
2.1.1.1. Akceptacja choroby	58
2.1.2. Transakcyjna teoria stresu oraz teoria zachowania zasobów (COR) i ich implikacje dla problematyki chorób przewlekłych	59
2.2. Rola zasobów psychologicznych w przebiegu chorób przewlekłych	64
2.2.1. Definicja pojęcia	64
2.2.2. Wybrane zasoby psychospołeczne chorych przewlekłe	66
2.2.2.1. Czynniki społeczno-kulturowe	68
2.2.2.2. Typ osobowości	70
2.2.2.3. Kontrola emocji	73

2.2.2.4. Poczucie własnej skuteczności	74
2.2.2.5. Kontrola bólu	77
Podsumowanie	79
Rozdział 3	
Jakość życia w przewlekłych chorobach układu pokarmowego	81
3.1. Pojęcie jakości życia – definicja i wybrane modele teoretyczne	81
3.1.1. Satysfakcja z życia	88
3.2. Jakość życia uwarunkowana stanem zdrowia (HRQL)	89
3.3. HRQL w przewlekłych chorobach układu pokarmowego	92
Podsumowanie	100
Rozdział 4	
Metodologia badań własnych	103
4.1. Cel badań oraz pytania i hipotezy badawcze	103
4.2. Modele badawcze	109
4.3. Charakterystyka grupy badanej	112
4.3.1. Statystyka społeczno-demograficzna grupy badanej	113
4.4. Metody badawcze	118
4.4.1. Ankieta własna	119
4.4.2. Skala Typu A-Framingham (grupa badawcza w ramach Framingham Heart Study, adapt. Juczyński, 2001)	120
4.4.3. Skala Kontroli Emocji (CECS) (Watson, Greer, adapt. Juczyński, 2001)	121
4.4.4. Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES) (Schwarzer, Jerusalem, Juczyński, 2001)	123
4.4.5. Kwestionariusz Przekonań na Temat Kontroli Bólu (BPCQ) (Skevington, adapt. Juczyński, 2001)	124
4.4.6. Skala Akceptacji Choroby (AIS) (Felton, Revenson, Hinrochsen, adapt. Juczyński, 2001)	126
4.4.7. Skala Satysfakcji z Życia (SWLS) (Diener, Emmons, Larson, Griffin, adapt. Juczyński, 2001)	127
4.4.8. Kwestionariusz Oceny Jakości Życia SF-36v2	128
4.5. Analizy statystyczne	133
Rozdział 5	
Wyniki badań własnych	137
5.1. Charakterystyka stopnia akceptacji choroby, zasobów psychologicznych oraz poczucia satysfakcji z życia i jakości życia	137
5.2. Zasoby psychologiczne, stopień akceptacji choroby oraz jakość życia i poczucie satysfakcji z życia w zależności od rozpoznania	152

5.3. Związek pomiędzy zmiennymi demograficznymi a czynnikami biomedycznymi, zasobami psychologicznymi i jakością życia oraz poczuciem satysfakcji z życia	155
5.3.1. Czynniki psychologiczne, ocena jakości życia i poczucie satysfakcji z życia w zależności od miejsca zamieszkania . .	160
5.4. Związek pomiędzy zasobami psychologicznymi a poczuciem satysfakcji z życia i oceną jakości życia	162
5.5. Związek pomiędzy zasobami psychologicznymi a czynnikami biomedycznymi	166
5.6. Związek pomiędzy czynnikami biomedycznymi a jakością życia i poczuciem satysfakcji z życia	168
5.7. Identyfikacja biopsychospołecznych predyktorów dla oceny jakości życia, poczucia satysfakcji z życia i akceptacji choroby . . .	171
5.8. Znaczenie stopnia akceptacji choroby dla zasobów psychologicznych i oceny jakości życia	178
5.9. Podsumowanie – zasoby psychologiczne jednostki a jakość życia pacjentów w przebiegu chorób układu pokarmowego	185
Rozdział 6	
Dyskusja wyników i wnioski końcowe	191
6.1. Ograniczenia badań	198
6.2. Implikacje praktyczne	199
6.3. Dalsze plany badawcze: interpretacyjna analiza fenomenologiczna i medycyna narracyjna	200
Zakończenie	207
Wykaz skrótów	209
Piśmiennictwo	213
Spis rysunków, schematów, tabel i wykresów	239